

Protestantse gemeente te Hilversum

Geloof, hoop en liefde

2030

Een analyse van de ver-denkers

Al jaren bekende cijfers

vertaald naar 2030 ,

zoeken naar een

groeierende en levende gemeenschap

Oktober 2021

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding
2. De Protestantse Gemeente Hilversum in 2030
in getallen en mensen
3. Zoeken naar scenario's voor een levende gemeenschap
4. De rol van het financiële vermogen van nu

Onze hoop

Samenvatting

De Protestantse Gemeente Hilversum krimpt, een jaren lang bekend gegeven. Elke wijkgemeente wordt geraakt door de krimp. Een realistische inschatting levert op dat er in 2030 een gemeenschap is die minder dan 50% van het huidige aantal leden heeft.

Een christelijke gemeenschap van 1500 leden is nog steeds een gemeenschap van een behoorlijke omvang. Een gemeenschap die van grote betekenis kan zijn om het evangelie present te laten zijn in Hilversum. Een gemeenschap die laat zien dat er een God is die van mensen houdt. Dat de gemeenschap in de afgelopen tientallen jaren gekrompen is hoeft de geest niet in de weg te zitten.

Met tussen de 650 en 900 actief betalende huishoudens is nog steeds een levende gemeenschap te vormen. Momenteel zijn er meerdere actieve verenigingen in Hilversum die met een vergelijkbare omvang goed functioneren.

Een levende gemeenschap van 1500 leden met voldoende betalende leden kan een actieve rol spelen in de presentie van het evangelie in Hilversum. De samenstelling naar leeftijdsgroepen kan wel zorgwekkend zijn. Een gemeenschap met drie maal meer ouderen en driemaal minder jongeren dan de omgeving heeft een verlaagde impact.

Een gemeenschap die jaarlijks kan rekenen op circa € 500.000 van zijn leden kan in wijsheid veel doen. Zij zal wel actief werk maken van het benaderen van groepen die in de gemeenschap onder vertegenwoordigd zijn.

De Protestantse gemeenschap in Hilversum in 2030 kan meerdere organisatorische vormen aannemen. Wij rekenen er op dat zij er voor heel Hilversum wil zijn en dat de diversiteit gebruikt wordt als bron voor de verdieping van het geloof en de dienst aan de samenleving.

Vermogen in geld kan op verschillende manieren worden ingezet. Het is wijs om in 2030 niet aan de gemeenschap die dan de kerk vormt uit te moeten leggen dat er in de 10 jaar daarvoor uit onmacht is gehandeld, maar dat er met leiderschap het beschikbare *financiële* vermogen is ingezet om het *levende* vermogen te laten groeien.

Dat betekent een oproep om vanaf heden het vermogen in te zetten om te vernieuwen, leden daartoe op te roepen en te faciliteren. Het ondersteunen van een groei in de breedte van activiteiten en met veel aandacht voor groepen die nu te weinig bereikt worden.

De huidige krimp hoeft het denken niet te overheersen.

De ver-denkers

Protestantse Gemeente Hilversum in 2030

1. Inleiding

Geachte leden van de Algemene Kerkenraad en leden van onze gemeenschap,

Al een aantal jaren gaat het denken van onze gemeenschap gebukt onder de krimp in het aantal leden. In de afgelopen tien jaar is het onderwerp regelmatig onder de aandacht gebracht. Eind vorig jaar is de voorzitter van de algemene kerkenraad opgestapt. Dat was voor ons als ver-denkers een signaal dat er werk aan de winkel is. Onze bevindingen en gedachten tot nu toe worden in deze notitie verwoord.

De PGH zit volgens ons in een transitie, waarin de krimp van het “bestaande” om goede begeleiding en zorg vraagt, het laten groeien van het “nieuwe” volop gestimuleerd moet worden en dat in een transitie die betrokkenen perspectief biedt. In de afgelopen jaren zijn er voorstellen gekomen voor het “nieuwe”, die onvoldoende support konden krijgen, doordat het denken in de bestaande wijken en het behoud daarvan de boventoon voert. Overduidelijk is dat de krimp van het “bestaande” niet afvlakt. In andere woorden het meeste van het “bestaande” is voorbij een neerwaarts tipping point, waarin de kans op versnelling in de afbouw aan de orde is. Helaas is in het “nieuwe” nog geen opwaarts tipping point in zicht en wordt er ogenschijnlijk ook niet bewust op gestuurd.

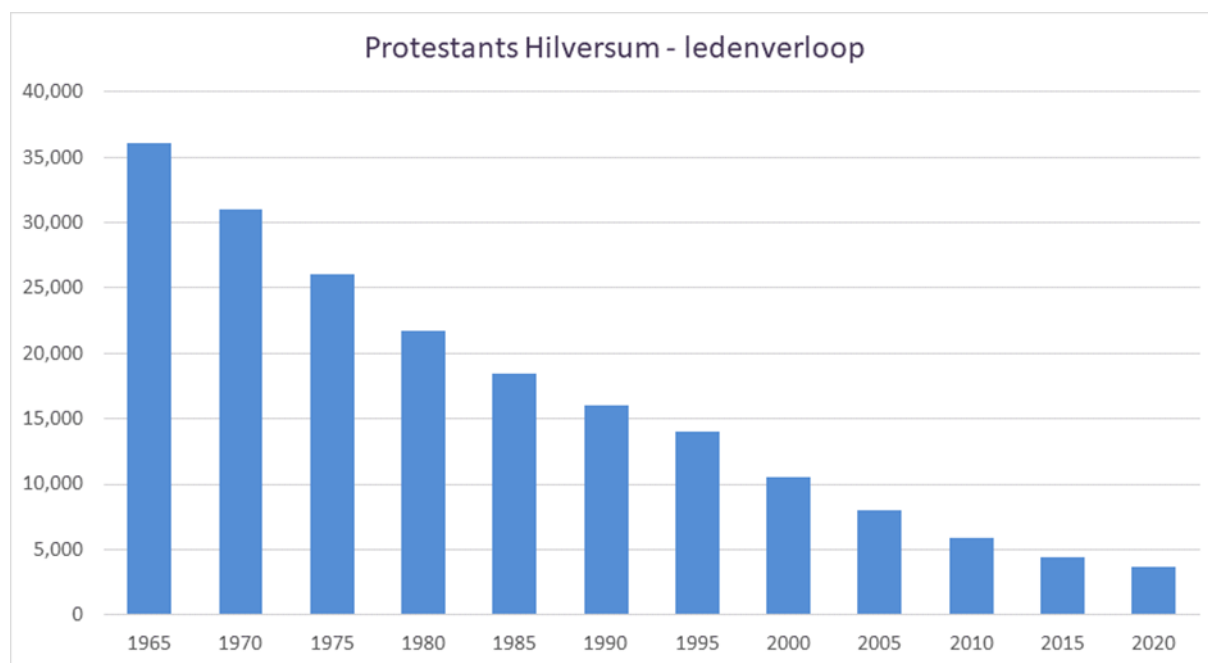
Dit voorjaar zijn wij in afstemming met de algemene kerkenraad gestart met ons verder denken. Daarbij is het jaar 2030 gekozen om dichtbij genoeg te zijn om het voorstelbaar te houden en ver genoeg weg om bestaande invullingen van predikantsplaatsen als belemmering te ervaren. Wij opereren onafhankelijk, maar reflecteren daarnaast graag op de door de algemene kerkenraad voorgestelde plannen via een actieve participatie in de gedachtevorming.

U heeft als bijdrage aan het vrijer durven denken een tweetal dromen kunnen lezen in de Kerkbrink. Twee opgepikte dromen zijn onderweg. Als groep hebben wij ons ook verdiept in de eigen geloofsbeleving. Het was een mooie oefening in het onderlinge gesprek over de wijken heen, zoals dat naar ons beeld nog te weinig plaatsvindt.

Eén van onze gedachten experimenten is om de huidige lijnen door te trekken naar 2030 en dan te bekijken hoe groot de protestantse gemeente van Hilversum dan is en wat dat voor mogelijkheden biedt. In het onderstaande willen we u daarin meenemen.

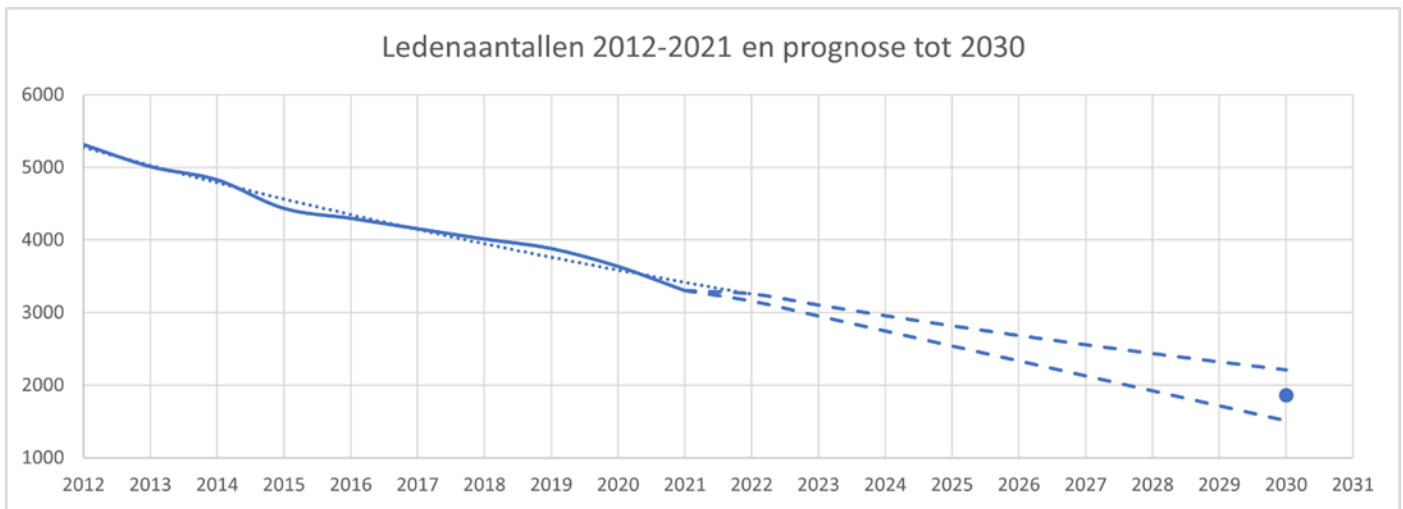
2. De Protestantse gemeente Hilversum in 2030 in mensen en getallen

De PgH laat op de lange termijn een stevige dalende trend in ledenaantallen zien (figuur 1). Naarmate de ledenaantallen afnemen gaat de afname iets langzamer, maar wanneer naar de laatste 10 jaar wordt gekeken is het aannemelijk dat de krimp verder doorzet. Het beeld dat dit oplevert is al meerdere jaren onder de aandacht gebracht.

Figuur 1: Verloop ledenaantallen 1965 – 2020

Op basis van prognoses gebaseerd op de trends van de afgelopen 10 jaar, kunnen we het volgende beeld van de PgH in 2030 schetsen. Omdat we extrapoleren op basis van 10 jaar aan gegevens is de onzekerheid over weer 10 jaar vrij groot. We proberen een realistisch beeld neer te zetten, maar relatief grote afwijkingen (25%) naar boven en onderen zijn goed mogelijk. Voor de prognose richting 2030 zijn twee verschillende lijnen getrokken (figuur 2). De bovenste waarbij de afname iets verminderd de komende jaren, wat zou leiden tot ongeveer 2200 leden. De onderste prognose lijn gaat uit van afname van het aantal leden op hetzelfde tempo als de afgelopen 10 jaar en voorspelt 1500 leden in 2030.

Figuur 2: Prognose ledenaantallen tot 2030 op basis van de afgelopen 10 jaar. De blauwe stip - het midden tussen beide prognoses staat op 1860 leden.

Echter de huidige krimp hoeft het denken niet te overheersen. Een christelijke gemeenschap van 1500 leden is nog steeds een gemeenschap van een behoorlijke omvang. Een gemeenschap die van grote betekenis kan zijn om het evangelie present te laten zijn in Hilversum. Dat de gemeenschap in de afgelopen tientallen jaren gekrompen is hoeft de geest niet in de weg te zitten.

Deze 1500 leden vormen eenheden (huishoudens), waarvan doorgaans één van de leden van die eenheid betaald voor het lidmaatschap. Bij deze 1500 leden veronderstellen wij dat er tussen 650 en 900 betalende eenheden zijn. Dit ten opzichte van circa 1380 in 2021. Dat is een neergang van tussen de 47% en 35%.

Met deze tussen de 650 en 900 actief betalende huishoudens is nog steeds een levende gemeenschap te vormen. Momenteel zijn er meerdere actieve verenigingen in Hilversum die met een vergelijkbare omvang goed functioneren.

Echter als er gekeken wordt naar de samenstelling van deze gemeenschap geven de cijfers wel aanleiding tot zorg naar de samenstelling in de leeftijdscategorieën.

Jaar	Tot 45	45-59	60-74	75+	Grand Total	leden
2012	377	433	638	882	2331	5316
2013	307	431	599	851	2188	5012
2014	295	428	561	819	2103	4829
2015	260	414	545	783	2003	4435
2016	215	389	520	735	1859	4298
2017	221	361	518	722	1823	4154
2018	190	311	486	689	1676	4012
2019	167	294	450	651	1562	3881
2020	146	279	447	621	1494	3634
2021	136	255	425	563	1380	3300
		-9.7%	-5.1%	-4.0%	-4.4%	

In de afgelopen circa 10 jaar is aantal tot 45 jaar met bijna 10% teruggelopen. Bijna twee maal zo snel als de andere leeftijdscategorieën. Dit is ook nadrukkelijk waar te nemen in de kerkgang en het aantal kinderen in de kerkdiensten.

De huidige verdeling over de leeftijdscategorieën is als volgt

Tot 45	45-59	60-74	75+
10%	19%	31%	41%

Als de trend tot 45 jaar niet wordt omgebogen dan is de samenstelling van de gemeenschap wel nadrukkelijk een gegeven om zorgen bij te hebben.

Tot 55	55-69	70-84	85+
6%	18%	33%	43%

Het eerder door ons benoemde tipping point wordt daarmee bevestigd. Te weinig gezinnen betekent een lage aantrekkingskracht op gezinnen en een bevestiging van de neerwaartse spiraal.

Ter vergelijking wordt voor geheel Nederland in 2030 de volgende verdeling verwacht.

Leeftijd	0-20	20-65	65-80	80+	
Aantal (mil)	3,766	10,03	3,003	1,231	18,03
Aandeel	21%	56%	17%	7%	

De PGH heeft dan globaal drie keer meer ouderen dan gemiddeld in Nederland en bovenal drie keer minder leden in de fase van opbouw van het gezin en het werkzame leven.

Zonder ingrijpen is de kerk in 2040 gemarginaliseerd. De gemeenschap van christenen zal blijven bestaan, maar het instituut/ de organisatie PGH is historie geworden.

De financiële middelen die opgebracht worden door de leden van de PGH zijn dalende. Bij een gemeenschap in balans zijn de uitgaven en inkomsten gemiddeld genomen gelijk aan elkaar.

Op basis van de analyse van het ledenaantal en de te verwachten bijdragen is het volgende een realistisch te verwachten prognose.

2022	€ 545.432
2023	€ 538.353
2024	€ 531.686
2025	€ 525.412
2026	€ 519.510
2027	€ 513.963
2028	€ 508.753
2029	€ 503.866
2030	€ 499.285

Een onderliggende lijn is dat naar verwachting circa 75% wordt opgebracht door de groep van 60+.

Een gemeenschap die jaarlijks kan rekenen op circa € 500.000 kan veel impact hebben. Met een half miljoen is in wijsheid veel te doen.

Resumerend een gemeenschap die in het eigen dorp present wil zijn van 1500 leden met een jaarlijks € 500.000 te besteden kan van grote betekenis zijn. Zij zal actief werk maken van het benaderen van groepen die in de gemeenschap ondervertegenwoordigd zijn.

3. Zoeken naar scenario's voor de levende gemeenschap

Uitgaande van circa 1500 leden, die gezamenlijk present willen zijn in hun dorp zijn er meerdere organisatie scenario's te bedenken. Met allerlei veranderingen in de communicatiemogelijkheden kan het heel anders zijn dan in de 80-er jaren van de vorige eeuw denkbaar was.

In ons denken in de komende maanden gaan wij verschillende scenario's verkennen. Eén daarvan is het blijven werken met de bestaande wijkgemeentes. Eén van een geheel andere orde is een "informele kerk " met een minimum aan kerkelijke structuren

In het scenario vanuit de bestaande wijkgemeentes betekent het dat de 1500 leden verdeeld zijn over 5 wijkgemeentes met ieder een eigen predikant en de mogelijkheid van een gebouw. In dit scenario is sprake van gemeenschappen van gemiddeld 300 leden, die gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Wat mogelijk is, wordt bepaald door wat de leden lokaal opbrengen. Dit scenario kan uitgebreid worden met vormen van solidariteit tussen de wijken. Onze tweede gepubliceerde droom had min of meer dit uitgangspunt.

In het scenario de "informele kerk " mengen de leden van de gemeenschap zich en nemen samen activiteiten ter hand voor de geloofsverdieping en de dienst aan de samenleving. Voor de activiteiten wordt gebruik gemaakt van één of twee gebouwen in eigendom of die regelmatig gehuurd worden. De "informele kerk" heeft wel enkele predikanten in dienst voor het geheel en om de diversiteit te dienen. Dit scenario zou aangescherpt kunnen worden door te werken met één gemeenschappelijk gebouw en verder allerlei buurtcentra en bovenal huiskamers en digitale werkvormen. De eerste door ons naar buiten gebrachte droom had min of meer dit scenario als uitgangspunt.

De genoemde twee scenario's van het uitgaan van de bestaande wijkstructuren en van het uitgaan van veel minder structuren zijn slechts voorbeelden. Er zijn meerdere tussenvormen en andere vormen mogelijk.

In het verder denken over scenario's zullen wij ook stilstaan bij waar de tijd van de leden naar toe gaat als zij voor de gemeenschap actief zijn, in welke mate de geïnvesteerde tijd bijdraagt aan de groei van een levende gemeenschap en op welke wijze de diversiteit een bron voor de dialoog, de verdieping van het geloof en de dienst aan de samenleving kan zijn.

De protestantse gemeenschap in Hilversum in 2030 kan meerdere organisatorische vormen aannemen. Zij wil er zijn voor heel Hilversum en gebruikt de diversiteit als bron voor de verdieping van het geloof en de dienst aan de samenleving.

4. De rol van het vermogen binnen de protestantse gemeente van nu?

Het hebben van *financieel* vermogen kan een zegen zijn, een last of er niet toe doen.

De moderne mens vindt in de huidige tijd wel zijn wegen om met anderen een gemeenschap te vormen rond zingeving. Daarvoor is vermogen niet een noodzakelijke voorwaarde. Wel kunnen zij met vermogen sneller nieuwe initiatieven starten en daarmee meer mensen aanspreken die zoeken naar zingeving en misschien minder makkelijk hun weg vinden.

Vermogen wordt een last als het vernieuwing in de weg staat, als het achterhaalde werkvormen in stand houdt, als het muren op laat trekken. Vermogen kan verslavingen lang mogelijk maken.

Vermogen kan een zegen zijn voor een gemeenschap om te groeien, het evangelie present te laten zijn. Vermogen(geld) om het andere vermogen(mogelijkheden) te laten groeien.

In onze ogen wordt het huidige vermogen van de protestantse gemeente hoofdzakelijk gebruikt om het bestaande in stand te houden. Uit de aangedragen cijfers leiden wij de volgende reeks af.

Algemene reserve 31-12-2019	€ 6,000,000
-----------------------------	-------------

verwacht tekort

2020	€ 235,000
2021	€ 267,000
2022	€ 273,000
2023	€ 279,000
2024	€ 285,000
2025	€ 290,000
	<hr/>
	€ 1,629,000

2026	€ 310,000
2027	€ 330,000
2028	€ 350,000
2029	€ 370,000
2030	€ 388,000
	<hr/>
	€ 1,748,000

Algemene reserve 31-12-2030	€ 2,623,000
-----------------------------	-------------

De grote vraag daarbij is waartoe wordt het vermogen ingezet ? Is het voor ?

- Het behoud van predikantsplaatsen, waarvan het aantal royaal boven de nu geldende landelijke normen ligt

- Het behoud van kerkgebouwen, waarvan de zondagse opkomst naar het kerkgebouw het aantal niet meer rechtvaardigen
- Het voldoen aan de verplichten die de gemeenschap als werkgever is aangegaan.

Zonder aanpassingen in het beleid is er voor de levende gemeenschap in 2030 minder dan de helft van het vermogen beschikbaar dan voor de gemeenschap in 2020. Zij lopen het risico dat de gemeenschap voor hen uit onmacht jaarlijks een kwart van de begroting heeft aangevuld vanuit het vermogen.

Er zijn zeer wel toekomstgerichte bestedingen van het vermogen denkbaar, waarmee het "vermogen" van de gemeenschap kan groeien. Er zijn wijken in Hilversum die in aantal bewoners groeien. Een groei die zich niet uit in de groei van de wijkgemeente. Er zijn wereldwijd nieuwe vormen van kerkzijn aan het ontstaan die een groei betekenen van de levende gemeenschap. Deze nieuwe vormen zouden ook uitgeprobeerd kunnen worden in Hilversum

Een deel van het vermogen zou ook expliciet besteed kunnen worden aan het bereiken van nieuwe groepen en ook in het pastoraat van bestaande groepen. Gerichte, eventueel bovenwijkse, programma's kunnen daarbij helpen. Deze programma's zouden dan specifiek gericht kunnen worden op niet bereikte groepen of groepen waarvan de deelname aan de gemeenschap beneden het tipping point is geraakt, zoals jonge gezinnen (per wijk). De oudere leden van de gemeenschap zouden bijvoorbeeld verbijzonderd pastoraat kunnen krijgen gebaseerd op oudere normen van het aantal predikantsplaatsen per lid.

Vermogen in geld kan op verschillende manieren worden ingezet. Het is wijs om in 2030 niet aan de gemeenschap die dan de kerk vormt uit te moeten leggen dat er in de 10 jaar daarvoor uit onmacht is gehandeld, maar dat er met leiderschap het beschikbare *financiële* vermogen is ingezet om het *levende* vermogen te laten groeien.

Dat betekent een oproep om vanaf heden het vermogen in te zetten om te vernieuwen, leden daartoe op te roepen en te faciliteren. Het ondersteunen van een groei in de breedte van activiteiten en met veel aandacht voor groepen die nu te weinig bereikt worden. De protestantse gemeente Hilversum kan dan in 2030 mogelijk al veel groter zijn dan de geschatte 1500 leden.

De huidige krimp hoeft het denken niet te overheersen.

Onze hoop

Wij hopen in de komende maanden voor onze Protestantse kerk op
 een van de Hilversumse historie ontketend denken over
 een toekomst van groei van de presentie van het evangelie in Hilversum,
 met een levende en groeiende gemeenschap, in welke (organisatorische) vorm dan ook.

Jessica, Peter, Meindert, Marijke en Jan Willem , ver-denkers